

1284. aastal Saaremaa piiskopi poolt tema Läänemaa valduste kohta kinnitatud korraldus.

Tõlge:

Püha kolmainuse nimel. Aamen.

Hermann, Jumala armust Saaremaa kiriku piiskop, kõigile Kristuse ustavatele, meie piiskopkonnas, saadab tervituse temas, kes on kõigi uskujate tõeline päästja.

Soovime kõigile teatavaks teha, et, käies oma eelkäijate jälgedes, statuutide ja seaduse järgi, niisamuti meie valitsetava diötseesi neofüütide ettepanekul, Saksa ordu meistri ja vendade isandate ning meie kiriku vasallide nõuandel, juba mainitud hästi mälestatud eelkäija järgi teadaantud ja kirja pandut, ja meie kiriku prelatooriumi ning kanoonikute nõuandel ja nõusolekul, Lihulas asuvate komandäride ja Saksa ordu vendade isandate, ja juba mainitud kiriku vasallide ja seeniorite, taaskord oleme käesolevalt väljaantud kirjadega uuendanud ja kinnitanud meile antud võimu alusel.

Kehtivad statuudid ja seadused, mille oleme otsustanud välja kuulutada, on järgmised: kümnnist tuleb maksta kõigelt, millelt Jumaliku õiguse järgi tuleb kümnnist maksta.

Samuti igalt adramaalt tuleb anda kaks ja pool marka, samuti igalt adramaalt üks kana; ühel päeval tuleb ka künda enda isandate maad enda härgadega ja enda kulul, kahel aga lõigata (*vilja*).¹

Samuti need, kes suudavad lõigata, on lubanud igalt vikatilt² kaks kärutäit heina maksta.

Samuti, kümnisega koos tuleb tuua üks küünar puitu, võrdne kogus nii pikkuselt laiuselt kui ka kõrguselt, mida vulgaarselt (*ehk rahvapäraselt*) kutsutakse süllaks³.

Sama käib pruulitud odra veini⁴ kohta, mille nad peavad oma isandate juurde kandma.

Ja nad toovad mainitud kümnisse kuhu isandad soovivad, kui see jääb diötseesi piiridese, kuid väljapoole diötseesi nad ei pea viima.

¹ Siin ja edaspidi sulgudes kaldkirjas tõlkija lisandus.

² Originaalis on kasutatud mitte-ladinakeelset väljendit "vitzkatu".

³ Originaalis on kasutatud mitte-ladinakeelset väljendit "vaden" ehk saksa k. "faden".

⁴ Silmas on peetud õlu.

Nad ehitavad kiriku kindlused ja enda isandate majad, kui need peaks tule või vaenuliku rünnaku tõttu hävinema.

Samuti ehitavad ja taastavad nad nende kirikud, ja neis teenivate vaimulike majad, kui need peaks tule või mõnel muul põhjusel hävinema.

Samuti peavad nad valmis olema sõjakäiguks ja maa kaitseks, kui piiskop neid kutsub.

Tema käes on ka vaimulik ja paavstilik õigus, ja kõigis muudes juhtumites seisavad nad oma isandate õiguse ees, ilmaliku õiguse, mille puhul nad liigse karistuse koorma tõttu võivad saada teise kuulamise apostelliku ja rahvaliku õiguse järgi piiskopile appelleerides.

Nad on vaimuliku ja apostelliku õiguse all, ja kõigi muude juhtumite puhul oma isandate õiguse all, imalikus kohtus, kuid kui see on ebaõiglaselt koormav, võivad nad saada teise kuulamise apostelliku ja tavaõiguse järgi piiskopile appelleerides.

Aga kui miski jääb eelpool kirjutatust väljapoole, nad soovivad oma isandatele teenistuse või teiste kinkidena, ilma mingi sundluseta, vaid hea tahtega, anda juurde, selle oleme jätnud nende vabaks otsuseks.

Mitte kellegil pole lubatud neid meiepoolseid uuendusi ja kinnitusi murda või hooletult rikkuda.

Kui aga keegi seda proovima peaks, määratakse talle ekskommunikatsioon, mis me sellise teo eest ellu viime, teades aga karistust ja sellest hoolimata seda tehes, määratakse teine apostellik karistus, kui seda väärib nende jultunud käitumine.

Vaimulikele on kästud samuti kõigis nendes piirkonna seitmes kihelkonnas⁵, oma kirikutes ette lugeda kaks korda aastas eelpool kirjutandut, täpsemalt Paasapühade ja Maarja Taevassemineku pühade ajal, nad ei tohi keelduda vasallide ja neofüütide ees seda ettelugemast, kui nad ise samuti soovivad lubatud karistust või sarnast vältida.

Selleks, et kinnistada kõike eelpool mainitud kindlalt ja rikkumatult, on see meie ja kapiitli pitsatiga kinnitatud.

⁵ Originaalis on kasutatud mitte-ladinakeelset väljendit "kilegundis".